

att Kongl. Maj:t måtte meddela öfriga föreskrifter, hvilka för genomförande af i föregående punkter föreslagna anordningar finnas erforderliga; och

2:o) att för bestridande af de utgifter, hvilka föranledas af jernvägsarbetarnes förseende med befäl från indelta arméen för innevarande år på extra stat beviljas ett förslagsanslag af 100,000 kronor, samt för enahanda behof och år 1876 under samma titel ett lika belopp eller 100,000 kronor.

Om remiss af denna motion till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1875.

J. A. Åstrand.

N:o 133.

Af Herr **C. E. Hjelm**: *Angående förändrade föreskrifter om allmänna vägars underhåll vintertiden.*

I Kongl. Förordningen af den 13 Sept. 1790 heter det i 2 §: »till vägars underhållande i fargildt stånd vid snöfall, hafva Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att af närmast boende hemmansegare, inom hvarje socken eller härad, inrätta så kallade ploglag, hvilka hvardera af vägen tilldelas ett visst stycke, det de böra med plogning och skottning vidmakthålla». Detta lagstadgande synes mig, efter nutidens begrepp om det fria aftalet, vara temligen föråldradt, och, genom det sätt hvarpå det tillämpas, åtminstone inom en och annan ort, vara särdeles besvärande.

En del hemmansegare åläggas sålunda att göra ett arbete, som tillhör alla inom häradet eller socknen varande hemmansegare, och de, som betungas med detta arbete, eller att ploga och skotta, genom att de blifvit indelade till ploglag, disponera icke vidare under vintermånaderna öfver sin tid och sina dragare. De måste alltid vara hemma och till hands för den händelse ett snöfall inträffar, eller ett blåsväder uppkommer, som för snön in mellan plogkanterna. En ploglagsskyldig disponerar icke öfver sin personliga arbetskraft — han måste, äfven om han har en svag helsa eller är tillfälligt illamående — ja sjuk — äfven i det svåraste väder ut på vägen och verkställa det mycket ansträngande plognings- och skottningsarbetet. Förmår han det icke, och ej heller kan få lega folk, eller om hans hemmansdel är så svag, att han icke kan hålla häst, eller af annan orsak saknar dragare, så nödgas han plikta, hafva besvär med resor till tingsstaden, betala rättegångskostnader, äfvensom det utan hänsyn till priset, genom kronobetjenings försorg, på vägen verkställda kanske ofrivilligt försummade arbetet, och då ansvaret är solidariskt inom ploglagen, pliktat icke blott den försumlige, utan äfven alla dem, som tillhöra samma ploglag. En enda möjligen ofrivillig försummelse eller bristande förmåga att i föreskrifven ordning ploga och skotta kan orsaka större kostnad än hvad som ploglaget är tillerkänt för ett helt år såsom ersättning för besväret med vägens hållande i farbart skick. De till ploglag indelte ega icke heller sjelfve att bestämma hvad godtgörelse de skola hafva för sitt besvär. Det heter väl i förordningens 4 §: »till häradsrätten må härads- och sockenboerna inkallas, att med ploglagen om betalningen öfverenskomma», men då dervid de olika meningarne mötas, så blifver der vanligen ingen öfverenskommelse träffad, hvilket äfven lagstiftaren förutsatt, ty i fortsättningen af samma § heter det: »men derest de icke kunna härom i godo sluta, må häradsrätten insända dess betänkande i detta ämne till landshöfdingen, som betalningen efter skäligheten jemkar och stadfästar», och med denna stadfästelse få ploglagen sig åtnöja, ty sällan vinna de deruti ändring om de anföra besvär, hvilket dessutom är särdeles svårt att göra för den långt bort i orterna boende allmogen.

Enligt denna § åligger häradsrätterna ingifva betänkande rörande den godtgörelse ploglagen skola erhålla, men dervid är till märkandes, att ofta är domhafvanden sjelf plogskyldig och nämnden är det alltid och sålunda i sjelfva verket jäfvig att taga någon befattning med saken.

Billigheten synes fordra att, om också staten ålagt jordbruksnäringen att hålla farbara vägar för den allmänna samfärdseln, och det äfven öfver statens egna områden, icke en vidare orättvisa bör ega rum deruti, att de, som hafva sina hemman invid de allmänna vägarne, eller i närheten af desamma, skola mera betungas än dem, som bo afsides, och icke heller fränkännas rättigheten att sjelfve bestämma priset på det arbete de skola utföra; men

de, som blifva indelade till ploglag, få nu vidkännas båda delarne, äfven mot de plogskyldiges egen mening, när Konungens Befallningshafvande så bestämmer.

Det rätta synes vara, att de plogskyldige sjelfve få öfverenskomma om sättet för plogningsarbetets verkställande, men såsom det nu är skall A. ålägga C. att arbeta åt B. och äfven bestämma hvad ersättning C. skall hafva af B. för detsamma, hvilket icke kan vara öfverensstämmande med billighet och rättvisa. Detta är äfven erkändt, ty för flera orter, uti olika län, har Kongl. Maj:t undanröjt här berörda förordning och dermed lemnat de plogskyldige frihet att inbördes bestämma sättet för sjelfva besvärets utförande. Men då det är förenadt med tidsutdrägt och omkostnader att föra ett sådant mål genom alla instanserna inför tronen, och då förordningens bibehållande, enligt hvad jag sökt visa, kan orsaka stora olägenheter för en del plogskyldige, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen i underdånig hemställan anhåller, att Kongl. Maj:t, med upphäfvande af Kongl. förordningen af den 13 Sept. 1790, angående allmänna vägars underhåll vintertiden, täcktes utfärda en ny förordning för samma ändamål, som lemna de plogskyldige frihet att på kommunalstämma eller annorledes sjelfve besluta om huru de allmänna vägarne skoia hållas i fargildt stånd, då snöfall inträffar.

Stockholm den 27 Januari 1875.

C. E. Hjelm.